

De Jong 571

de zeven hoofdzonden
door
m. mok

~~REC. 2~~
~~PLATE 2~~
DEJONG 571

De gedichtencyclus "De zeven
Hoofdzonden" werd geschreven
in het voorjaar van 1942, ter
illustreering van een gelijk-
namige serie dansen.

.....

Proloog.

Hoor, hoe de rauwe stem der zonde krijt
boven het goddelijk bazuingeschal,
dat menschen op wil voeren uit den tijd
en wiegen op de maat van het heelal.
Hoor, hoe haar stem de gouden stilte hoont,
waarin het hoog geheim des levens woont:

God, de Almachtige, is van het kwaad
de kiem, de oorsprong, het princip. eep.
Zijn handen strooiden blindelings het zaad,
waarin de hartstocht van het kwade sliep.

Niet door den mensch, uit stof en slijk verwekt,
een radelooze in een nieuw heelal,
ontstond de drift, die alles heeft bevlekt,
het kwaad, dat leven bitter maakt als gal.

Gij God, Gij trotsche, zwijgende despoot,
Gij hebt Uw gramschap in ons uitgestort,
zoodat wij worstelen met pijn en dood,
en lucht tot vuur in onze longen wordt.

Gij hebt vergiftigd de gewijde vrucht
van onze blijdschap om dit aardisch bestaan.
Voor U zijn wij het paradijs ontvlucht,
maar trekken op een nieuwen lusthof aan.

Wij schenden elke wet ons opgelegd
met de verachting van ons hatend bloed.
Geen einde kent dit bittere gevecht,
dan eer Gods licht verteert in onzen gloed.

Wij zijn een sterk en bandeloos geslacht.
Wij buigen voor geen hemelsch schrikbewind.
Wij zijn het ras, waarin de wereldnacht,
het woeden van den chaos, herbegint!

De Gierigheid.

Zon, maan en sterren zijn het deel van God,
Hij doet de dagen stijgen en verzinken,
Hij is de meester van het menschenlot,
Hij doet ons slechts in kleine teugen drinken,
maar zelf kent hij een teugelloos genot.

Waarom dan schiep Hij in mijn hart den brand,
meer dan dit kleine leven te ervaren,
mij op te heffen aan den hemelwand,
de aarde en haar volheid te bestaren
en haar te klemmen in mijn harde hand?

Te martelend voor woorden is dit leed,
te eeuwig om in klanken op te vangen.
Ik, die mij aan mijn deel gebonden weet,
voel mij gegrepen door een woest verlangen,
dat scheurt mijn darmen als een tijgerbeet.

Alom krioelt het menschedom, het gebroed,
belust om zich wat weelde te verwerven.
Zij hooren enkel naar hun angstig bloed,
dat krijt om niet in eenzaamheid te sterven.
Het opperste geluk heeft geen vermoed:

God alle macht en rijkdom te ontgrissen,
alleen te zijn met alles wat Hij schiep
en daarna zich hooghartig vergewissen:
ik ben de eenige, die kwam en liep
de wereld door en kon zijn doel niet missen.

Ik ben de eenige, die armen lei
rondom de aard en heeft haar onderworpen,
geen God, geen mensch bezit haar buiten mij.
Ik enkel mag haar eeuwig licht inslorpen,
de anderen krepereen aan mijn zij.

De Traagheid.

Zoo langzaam als de morgenzon
de bleeko hemelen doordringt
zoo langzaam als een stille bron
haar litanie van leven zingt,
zoo traag en eeuwig als de tijd
uit de verborgen gronden stijgt
en door de lange uren schrijdt,
een vreemdeling, die droomt en zwijgt -
zoo traag en eeuwig wil mijn hart
den hartslag volgen van het Zijn
en door geen lust of pijn verward
omhoogstaan in den zonneschijn.

Want zie, dit is het zuiverst deel,
dat ooit de ziel des menschen koos:
te droomen in het windgestreel
gelijk een nauw ontloken roos,
en niet bekommerd of verrukt,
eenzelveg slechts, den tijd doorstaan,
tot zij geluidloos wordt geplukt
en naar haar oorsprong weer mag gaan.

Laat aan het driftige geslacht
der werkers maar hun eigen heul:
hun moede hoofd zinkt elken nacht
bezweet en somber op de peul;
de dag schonk hun een schraal gewin:
een handvol geld voor norsch gezwoeg,
dit werd hun alle doel en zin.
Mij is de stilte reeds genoeg.

Ik ga en weet van heil noch roem,
ik hef ten hemel mijn gezicht,
gelijk een sprakelooze bloem,
die leeft verloren in het licht.

De Afgunst.

Wat is dit alles smartelijk, dat ik
mijn leven draag temidden van de velen,
die met mij op ditzelfde oogenblik
in alle aardsche schatten mogen deelen,
en dat millioenen meer gewerd dan mij,
dat ik tot bloed mijn lippen moet verbijten,
wijl ik schier alles derven moet, wat zij
als waardelooze gaven van zich smijten.

Ik weet, dat ons één God geschapen heeft,
maar vreemd voel ik mij voor de stomme koppen,
die zijn als vee, dat voor zich henen leeft,
bedacht alleen om zich de maag te stoppen.
En toch: hun afgestomptheid vond gena
in 's Heeren oogen, alles werd hun eigen,
terwijl ik slechts uit pijn en nood besta,
en om hun hoon mijn lijden moet verzwijgen.

Steeds dieper in mijn oogen dringt de haat,
het branden schijnt mijn zinnen te verteren,
want ieder uur, dat in de wereld slaat,
ziet hoe het stom gebroed, dat niets kan deren,
de handen verder uitsloeg naar den buit
der aarde en zich vetter heeft gezogen;
de weelde barst hun logge lichaam uit,
van weeken wellust druipen hun de oogen.

Is er geen zwaard, dat doet met éénen slag
hun aller koppen in de modder vallen,
waaruit zij zijn geschapen? Komt een dag,
dat ik niet meer de vuisten hoef te ballen,
maar uit mag spuwen op hun overschot,
vertrappen wat er van hen is gebleven?
Ik sta alleen, ik roep. Misschien laat God
mij eenmaal triomfeeren in dit leven.

De Gulzigheid.

Kon ik de aarde grijpen met de hand,
kon ik het diep der hemelen omvamen,
ik scheurde al hun macht uit haar verband,
hun weelderigheid kneedde ik tezamen.
Een blinde hartstocht heeft mij overmand.

Groot staat de wereld voor mijn aangezicht,
mijn mond hangt open in de rijpe luchten,
mijn hart moet hijgen onder het gewicht
van deze aarde, die haar volle vruchten
schaamteloos uitstalt in het gouden licht.

Oogst, die uit wildernis van vocht en vuur
gestalte aanneemt en in breede golven
bespeeld wordt door de winden, brandend uur,
waarin de smalle mensch zich voelt bedolven
door het geweldig lichaam der natuur.

Ik ga als een geslagene, ik weet:
geen duizend monden kunnen mij verzaden;
der aarde huid, die wijn en koren zweet,
wil ik verscheuren, in haar sappen baden,
opdat ik drink en drink en eet en eet.

O God, mijn tong en tanden worden moe,
eer ik een bete broods heb kunnen slikken.
Ik wil mij gansch verzadigen, maar hoe
zal ik niet hijgen en van wellust stikken,
wanneer ik andermaal een bete doe?

Daar is geen redding voor mijn barren nood.
Hoezeer ik zwelg, toch moet ik hongerlijden.
Vanaf den morgen tot het avondrood
poog ik mij van een hartstocht te bevrijden,
die slechts gesmoord kan worden in den dood.

De Onkuischheid.

Wind, kus mijn lippen. Zon, schroei mijn gelaat.
Ik kan mijn zinnen niet gesloten houden,
steeds moet ik onderduiken in de gouden
oneindigheid, den nooit vervulden staat
der schepping, die door God werd losgelaten,
eer Hij Zijn drift geheel bevredigd had;
nu tiert zij eigenmachtig, nimmer zat
het wilde spel van minnen en van haten.

Hoog, hooger in den wind hef ik mijn hoofd,
ik hoor het zaaisel door de wereld stuiven,
ik zie hoe zich de uren opwaarts schuiven,
totdat hun gloeien mij den adem rooft.
De wereldruimte is met drift geladen,
het flitst onzichtbaar door de atmosfeer.
Nu daalt het rijpe zaad ten bodem neer,
die in een zee van vlammen ligt te baden.

Heilig het zaaien, heilig het genot,
waarin de blinde tyrannie der tijden
wordt overwonnen en de mensch zijn lijden
kreunende uitstort in den schoot van God.
Dit is de allerheiligste extase,
één oogwenk wordt het schepsel opgebeurd,
het strakke weefsel van de uren scheurt
en als een brand breekt los het eeuwig razen.

Steeds sterker stijgt de spanning in mijn bloed,
om mij te bukken en mij weg te geven
aan dit verterende moment van leven.
Ik ben een roofdier, dat zijn ronde doet:
hij voelt slechts bronst en honger, die als zweepen
hem ranselen en naar den horizont
rept hij zich voort, totdat de avondstond
hem in haar zwarten afgrond weg zal sleepen.

De Gramschap.

Diep in de schachten van mijn eenzaam lijf
 woedt als een koorts de drift om hen te dooden,
 die met mij tot het leven zijn ontboden
 en slijten hun bestaan in dor gekijf.
 Nooit zag ik in een oog de vuren zwellen
 der gramschap, die geen rekenschap meer vraagt,
 maar slaat en slaat, omdat zij niet verdraagt,
 dat haar de macht des hemels blijft beknellen.

Wat is een toorn, die nog haar grenzen kent,
 die niet Gods vestingmuur omver wil rennen,
 Zijn onbewegelijke trekken schennen,
 als een wellusteling zijn offer schendt?
 God is de schuld, maar ook de creaturen,
 die dragen den hun toegewezen last
 gewillig als een ezel, die zijn bast
 door schoppen en door slagen stuk laat schuren.

Elk woord uit menschenmonden is een hoon,
 die mij de ooren scheurt, en elk gebaren
 doet wrevel als een stormvlaag mij doorvaren:
 te onbeschaamd stelt zich hun angst ten toon,
 ooit meer te worden dan een lijdzaam wezen,
 de maat te overschrijden van hun deel.
 Hoe graag greep ik hun onmacht bij de keel
 en worgde al hun hunkeren en vreezen.

Helaas, gelijk een schurft heeft overdekt
 hun grauwe schaar het oppervlak der aarde,
 en deze gruwel, die geen uithoek spaarde,
 heeft ook mijn lichaam met haar kwaad bevlekt.
 Onmachtig sta ik voor de stomme kudde,
 ik nijp mijn vuisten samen tot een knots.
 Hoe lang nog duld ik deze ziekte Gods?
 Zal ik dit vuil ooit van mijn leden schudden?

De Hoovaardij.

De hemel is een schaal vol gouden vuur,
dat op de aarde van zijn overvloed
den glans heeft afgestort en in natuur
en menschen met ontembaar leven woedt.

Ik ben de drager van den geest van licht,
mijn schrijden jaagt de ruimte voor zich uit,
ik ben de zin, der schepping evenwicht,
dat de geheimen van het Al omsluit.

Geen nacht ontwaakt, waarin ik niet mijn hand
kan heffen tot den hoogsten hemelboog,
een godheid, die de eeuwigheid omspant
en draagt den gloed der schepping in zijn oog.

Daar troont geen almacht boven mijn gebaar,
ik fluister door het zwarte bladernet,
ik doe de winden stroomen door mijn haar,
ik stel den chaos regelmaat en wet.

Laag aan mijn voeten slaapt de aarde in,
ik die uit haar geboren werd, ontkwam
haar dof gerucht, toen ik des levens zin
grootmachtig in mijn eigen handen nam.

En nu alleen, in stilte waterklaar,
vind ik den eenvoud aller dingen weer:
geen ruimte opent achter hun gestaar
een witte, ongepeilde atmosfeer.

Ik ben de mensch die eenzaam is en groot,
de boom, waaruit het eeuwig leven bot.
Ver buiten elke grens van tijd en dood
volg ik den maatslag van het wereldlot.

Epiloog.

Heer, onze zonden zijn een zwarte brand
onder den witten gloed van Uw gelaat.
Gij zaaide zuiverheid, in onze hand
lei Gij het evenwicht van goed en kwaad.

Gij hebt Uw woord van wijsheid opgericht
als marmazuilen in de eeuwigheid.
Te fel schendt ons het bloeien van Uw licht,
wij raken voor Uw kracht den adem kwijt.

O God, zie niet alleen het zwarte vuur,
zie ook het diepere dat in ons broeit,
wij worstelen vergeefs, nog houdt het uur
in zijn vergankelijkheid ons geboeid.

Zoo brandend knaagt de zinnendrift, dat wij
soms niet meer willen weten van bestaan,
alleen vernietiging, opdat voorbij
die onverzadigbare lust mag gaan.

En toch: wat blijft van alle weelden na?
asch op de tong, een lijf dat is verdord
tot steen en sintels en dat waar het ga
door angst met klauwen aangegrepen wordt.

Angst voor den blinden afgrond van Uw macht,
waarboven, moede vogel, zich de ziel
pooft op te houden, maar reeds zwelt de nacht,
die als een vloed de wereld overviel.

God, in die stonde van verlatenheid,
gedenk het diepste vuur dat in ons leeft;
elk hart heeft eens gebeden en geschreid
en naar het woord gezocht, dat uitkomst geeft.

Elk hart is meer dan ijdel stof en pijn,
een lichte kern die naar zijn oorsprong vliedt;
het wil den schoot teruggeven zijn
van Hem, Die het in tijd en ruimte stiet.

